

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 1850/2020
01.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дарко Шумаревић адвокат из ..., против тужене Градске Општине Звездара, коју заступа Градско правобранилаштво Града Београда - Одељење Врачар, Звездара, Палилула, Савски Венац и Стари Град, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 629/17 од 20.06.2019. године, у седници већа одржаној дана 01.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 629/17 од 20.06.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 636/14 од 13.10.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да у року од 15 дана по правноснажности пресуде исплати износ од 44.882.982,50 динара са законском затезном каматом од 28.02.2008. године до исплате, на име накнаде штете због извршеног трајног заузећа дела куће у улици ... површине 68 м², дворишне зграде површине 18 м² и дворишне зграде површине 38 м² све постојеће на катастарској парцели .. КО .., по земљишним књигама описане као зк. тело II из зк. ул. .. КО ... и трајног заузећа катастарске парцеле .. КО ... по земљишним књигама, изградњом стамбено-пословне зграде кућни број .. у улици ... у ... и брисањем тужиоца као власника објекта и корисника земљишта у земљишним књигама, и то за ½ права својине тужиоца на објектима и ½ права коришћења на земљишту. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да надокнади туженој трошкове парничног поступка у укупном износу од 1.468.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 629/17 од 20.06.2019. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 636/14 од 13.10.2016. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Тужилац је поднео и допуну ревизије, чије наводе Врховни касациони суд није разматрао јер су изнети у поднеску који је предат по истеку законског рока за ревизију.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 125/04 и 111/09) који се у овом поступку примењује по члану 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11), Врховни касациони суд је нашао да тужиочева ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужилац конкретно не указује на одредбе процесног права које другостепени суд није применио или је неправилно применио, због чега ревизија није основана из разлога битних повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. ЗПП, учињених у другостепеном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је један од законских наследника покојног ББ, власника непокретности на катастарској парцели .. КО Те непокретности биле су предмет поступка експропријације који је започет предлогом Јавног правобранилаштва тужене општине од 07.09.1989. године, поднетом на захтев Стамбене задруге „Универзитет“ из Београда као корисника експропријације. Решењем надлежног управног органа тужене општине од 07.12.1990. године, које је оглашено правноснажним, екпроприсан је део куће из Булевара ..., дворишна зграда број .. у улици ... и зграда постојећа на катастарској парцели .., земљишнокњижно власништво ББ у корист тужене општине, а за потребе Стамбене задруге „Универзитет“ из Београда, ради изградње стамбено-пословног блока .. у улици По жалби тужиоца (и његовог брата - другог наследника покојног ББ) управни орган тужене општине је наставио поступак експропријације, тако што је 29.07.1991. године поново донео решење о екпропријацији исте непокретности које је надлежно министарство као другостепени орган поништило решењем од 28.10.1992. године. У међувремену Стамбена задруга „Универзитет“ из Београда је ушла у посед предметних непокретности и током 1991. године започела, а током 1992. године и довршила рушење објеката на катастарској парцели .. КО На том месту стамбена задруга је на основу грађевинске дозволе од 24.11.1994. године саградила стамбено - пословни објекат, за који је 24.04.2001. године добила и употребну дозволу. Поступак експропријације је, по поништењу решења од 29.07.1991. године, настављен тако што је 22.12.1992. године донето решење којим се одбија предлог за експропријацију (из разлога што је стамбена задруга срушила објекте), против којег је тужилац изјавио жалбу (на основу стања у списима није могуће извести закључак да ли је и како одлучено о жалби), а затим и решење од 10.05.1996. године којим је такође одбијен предлог за експропријацију (из разлога ступања на снагу новог Закона о експропријацији који прописује обавезно утврђење јавног интереса за експропријацију). И против тог решења тужилац је изјавио жалбу о којој није одлучено (управни орган тужене општине је оценио да је целисходније да списе са жалбом достави суду који одлучује о тужиочевом захтеву за накнаду штете). Орган управе

тужене општине је 10.03.1993. године донео и решење којим је утврдио да је престало право коришћења покојном ББ, односно његовим наследницима на земљишту - катастарској працели .. КО ..., које је другостепени орган поништио и решењем од 22.04.1994. године сам решио управну ствар тако што је означену парцелу, као национализовано грађевинско земљиште, изузео из поседа наследника покојног ББ. Пресудом Врховног суда Србије У-2096/94 од 17.11.1994. године поништено је другостепено управно решење од 22.04.1994. године, са образложењем да је недопустиво да се у погледу исте непокретности паралелно воде два управна поступка - за експропријацију и за изузимање земљишта, и предмет је враћен на поновни поступак. О престанку права коришћења земљишта одлучено је и решењем органа тужене општине од 19.05.2009. године, које је поништено другостепеним решењем од 14.09.2009. године. Поступак експропријације прекинут је закључком од 03.08.2011. године до решавања претходног питања - правноснажног окончања парничног поступка за накнаду штете. Из истог разлога прекинут је и поступак споразумног одређивања накнаде за експроприсану имовину. Тужилац је 22.10.2015. године покренуо и посебан ванпарнични поступак за утврђивање накнаде за експроприсане непокретности.

На овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су, одлучујући о истакнутом приговору застарелости, правилно применили материјално право.

Тужилац у овом спору потражује накнаду штете за порушене објекте и заузето земљиште, настале незаконитим и неправилним радом органа тужене општине којим је омогућено Стамбеној задрузи „Универзитет“ из Београда да уђе у посед непокретности које су биле предмет започетог поступка експропријације и исте поруши без исплаћене накнаде. Тужбу је поднео 04.05.1996. године.

Одредбом члана 376. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило. Према ставу 2. исте одредбе, то потраживање у сваком случају застарева за пет година од кад је штета настала.

У конкретном случају, код утврђене чињенице да је тужилац још током 1991. године имао сазнање да је стамбена задруга ушла у посед земљишта и порушила објекте (с`тим у вези водио је и посебну парницу за сметање поседа), до подношења тужбе протекао је рок од три године прописан чланом 376. став 1. Закона о облигационим односима за застарелост потраживања накнаде штете. Околност да до подношења тужбе није протекао рок од пет година од настанка штете, предвиђен ставом 2. наведеног члана, није од значаја јер субјективни рок од три године тече и истиче у оквиру објективног рока од пет година. Протеком рока застарелости престало је право тужиоца да од тужене захтева накнаду штете, у смислу члана 360. став 1. Закона о облигационим односима.

Нису основани наводи ревизије да се у овом спору не могу применити одредбе о застарелости јер се ради о случају „фактичке експропријације“, тако да потраживање тужиоца за имовину која му је одузета не застарева. Фактичка експропријација постоји када се на земљишту у приватној својини, односно на земљишту на којем постоји право коришћења физичког лица, граде објекти од јавног интереса иако не постоји

одлука - решење о експропријацији, односно изузимању земљишта из поседа. Поступак експропријације непокретности у власништву правног претходника тужиоца започет је у складу са члановима 28-30 Закона о експропријацији, важећег у време подношења предлога за експропријацију од 07.09.1989. године и до сада није окончан - прекинут је закључком од 03.08.2011. године, до правноснажног окончања поступка у овој парници. У таквој ситуацији, иако су објекти срушени а тужилац лишен поседа земљишта на којем је изграђен нови стамбено-пословни објекат, не може се говорити о фактичкој експропријацији јер је поступак експропријације тих непокретности покренут у складу са законом још увек у току. Заштиту права на имовину, у смислу члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију и члана 58. Устава Републике Србије, тужилац мора остваривати у поступку експропријације који се, по доношењу правноснажног решења о експропријацији, наставља пред органом управе ради споразумног одређивања накнаде, односно пред судом у ванпарничном поступку ако такав споразум не буде постигнут. Само уколико предлог за експропријацију буде правноснажно одбијен, тужилац у поступку пред судом може остваривати заштиту имовине које је лишен без правноснажне одлуке о експропријацији, у ком случају се не примењују правила о застарелости таквог потраживања.

Из наведених разлога, на основу члана 405. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић